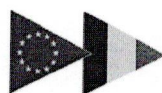

Finanțat de
Uniunea Europeană
NextGenerationEU

Planul Național
de Redresare și Reziliență

Venitul Minim de Incluziune

Ghid informativ pentru specialiști

Venitul Minim de Incluziune

Cum puteți folosi acest ghid?

Acest ghid conține informații importante despre Venitul Minim de Incluziune (VMI), în conformitate cu reglementările în vigoare și cadrul procedural aprobat. El se adresează tuturor specialiștilor cu rol activ în implementarea VMI.

Acest ghid prezintă o sinteză a pașilor necesari pentru implementarea VMI. Pentru informații detaliate cu privire la etapele implicate în procesul de solicitare și acordare a VMI, este necesară consultarea reglementărilor și procedurilor legale în vigoare.

Ghidul vă ajută să:

- Parcurgeți informațiile esențiale despre VMI într-o manieră facilă și rapidă;
- Identificați cu ușurință cerințele de eligibilitate pentru beneficiarii de VMI;
- Comunicați actualilor beneficiari de VMG și ASF, precum și noilor solicitanți de VMI, pașii, documentele și termenele implicate în solicitarea și acordarea VMI.

Ce este venitul minim de incluziune (VMI)?

VMI reprezintă un program unic de asistență socială, creat pentru a ajuta persoanele și familiile vulnerabile să depășească obstacolele financiare pe care le întâmpină și să-și îmbunătățească viața.

VMI este un beneficiu prevăzut în Legea nr. 196/2016 privind venitul minim de incluziune și are două componente:

SPRIJIN PENTRU INCLUZIUNE

Are ca scop prevenirea și combaterea sărăciei și a riscului de excluziune socială și înlocuiește ajutorul social acordat anterior pentru asigurarea venitului minim garantat (VMG).

SPRIJIN PENTRU FAMILIILE CU COPII

Se acordă familiilor cu copii aflați în întreținere cu vârsta de până la 18 ani și are ca scop prevenirea sărăciei și încurajarea participării copiilor la educație, înlocuind alocația pentru susținerea familiei (ASF).

VMI se acordă persoanelor singure/familiilor care realizează un venit net lunar ajustat mai mic sau egal cu nivelurile maxime stabilite prin lege.

În funcție de nivelul venitului de care dispune familia sau persoana singură, precum și de alte criterii, cum ar fi componența familiei, calitatea de persoană în vârstă sau participarea la educație, **se acordă unul sau ambele ajutoare financiare care alcătuiesc VMI.**

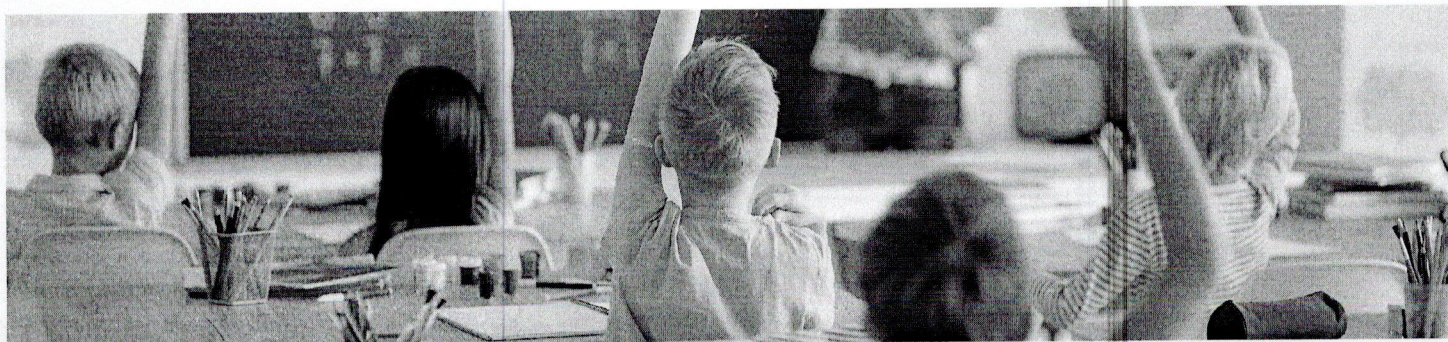
Care sunt prevederile legale?

1. Legea nr. 196/2016 privind VMI.
2. OUG nr. 114/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 196/2016 privind VMI.
3. HG nr. 1154/2022 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr. 196/2016 privind VMI.

Legea nr. 196/2016 va fi aplicată începând cu data de 1 ianuarie 2024.

Ce aduce nou VMI?

- **VMI răspunde mai bine nevoilor beneficiarilor, prin utilizarea unui sistem de calcul mai relevant pentru cei care au nevoie de sprijin.** Noul sistem are la bază modelul european, care se raportează la distribuția consumului în gospodărie și nu la cumulul de venituri pe membru de familie. Gradul de acoperire a celor mai sărace persoane crește, prin reasezarea pragurilor de venit și printr-o configurare mai echitabilă a nivelului cuantumurilor beneficiilor sociale.
- **VMI promovează participarea persoanelor sărace și vulnerabile pe piața muncii** prin facilitarea accesului la intervenții active și îmbunătățirea programelor de sprijin adaptate nevoilor individuale ale persoanelor vulnerabile. Programul se adresează inclusiv persoanelor care realizează venituri din muncă, în vederea stimulării menținerii acestora pe piața muncii.
- **VMI pune accentul pe asigurarea de oportunități educaționale egale pentru copiii din familiile vulnerabile,** prin corelarea sprijinului financiar cu participarea activă a acestora la educație. Măsurile destinate stimulării participării copiilor de vârstă școlară la activitatea educațională contribuie la îmbunătățirea perspectivelor profesionale ale acestora și, implicit, la creșterea calității vieții.
- **VMI necesită depunerea unei singure cereri,** indiferent de numărul și categoria de ajutoare financiare de care poate beneficia o familie/persoană singură.
- **Plată unică lunară aferentă VMI,** indiferent dacă acesta are în vedere una sau mai multe componente ale VMI. Aceasta facilitate conduce la costuri administrative mai mici, timp și efort redus.

PROCEDURĂ MAI SIMPLĂ

VMI contribuie la identificarea și eliminarea barierelor care pot împiedica persoanele vulnerabile să acceseze sprijinul. Procedura de solicitare a dreptului este mai simplă, implicând depunerea unei singure cereri.

ACCES EXTINS

VMI extinde prestațiile disponibile pentru persoanele și familiile vulnerabile prin creșterea valorii prestației și prin ridicarea criteriilor de eligibilitate.

SPRIJIN INTEGRAT

VMI conține un pachet integrat de măsuri de sprijin în domenii-cheie, cum ar fi ocuparea forței de muncă, serviciile sociale, educația, sănătatea și locuirea, toate contribuind la reducerea riscului de sărăcie și excluziune socială.

Cine poate solicita VMI?

VMI poate fi solicitat atât de **persoanele singure**, cât și de **familii** care îndeplinesc condițiile de eligibilitate.

• Persoanele singure sunt definite ca:

- persoane care au împlinit vârsta de 18 ani, locuiesc singure și nu se mai află în întreținerea părinților;
- persoane cu vârsta cuprinsă între 16-18 ani, care locuiesc și se gospodăresc singure și au capacitate de exercițiu anticipată;
- persoana cu vârsta de peste 18 ani care locuiește împreună cu părinții săi sau cu alte persoane singure ori familii și care obține sau nu propriile venituri din salarii/alte activități;
- fiecare soț, în cazul soților despărțiți în fapt cu domiciliu diferite, dacă această situație este dovedită prin verificare pe teren;
- persoane cu vârsta de cel puțin 65 de ani necăsătorite, divorțate sau văduve, care trăiesc în locuințele lor de domiciliu sau de reședință sau sunt găzduite, pe perioadă nedeterminată, într-un serviciu social cu cazare.

• Familia este definită ca:

- soț și soție, căsătoriți în condițiile legii, care locuiesc împreună;
- soț și soție cu copiii lor necăsătoriți, aflați în întreținere cu vârsta de până la 18 ani sau de până la 26 de ani pentru cei care urmează o formă de învățământ - cursuri de zi, organizată potrivit legii, cu domiciliul ori reședința comună înscrisă în actele de identitate și care locuiesc împreună;
- bărbatul și femeia necăsătoriți care trăiesc și locuiesc împreună, dacă această situație se confirmă la verificarea pe teren;
- bărbatul și femeia necăsătoriți care trăiesc și locuiesc împreună, cu copiii lor necăsătoriți și/sau ai fiecăruia dintre ei, având vârsta de până la 18 ani sau de până la 26 de ani, dacă urmează o formă de învățământ - cursuri de zi, organizată potrivit legii, care locuiesc împreună, dacă această situație se confirmă la verificarea în teren;
- părintele/părinții care locuiește/locuiesc cu copiii lui/lor necăsătoriți aflați în întreținere, cu vârsta de peste 18 ani și care au certificat de persoană încadrată într-un grad de handicap/dizabilitate accentuat/ă sau grav/ă.

Solicitanții trebuie să aibă reședința sau/și domiciliul în România și să facă dovada acesteia.

Care sunt condițiile care trebuie îndeplinite pentru a beneficia de VMI?

Pot beneficia de VMI familia și persoana singură care:

- Se încadrează în categoriile de beneficiari prevăzute de lege;
- Se încadrează în limitele de venituri prevăzute de lege, calculate în condițiile legii;
- Nu dețin bunurile mobile și imobile care conduc la excluderea acordării VMI, prevăzute în Anexa nr. 4 la Normele metodologice de aplicare a legii - Lista bunurilor care conduc la excluderea acordării VMI;
- Îndeplinesc condițiile generale și specifice (pentru ajutorul de incluziune și, respectiv, pentru ajutorul pentru familia cu copii) prevăzute de lege pentru fiecare componentă a VMI.

VMI se acordă persoanelor singure/familiilor care obțin un venit net lunar ajustat mai mic sau egal cu nivelele maxime stabilite prin lege, pentru cele două componente ale VMI:

- Pentru **ajutorul de incluziune**, nivelul maxim al venitului net ajustat este de 275 lei, respectiv 400 lei pentru persoană singură în vârstă de cel puțin 65 ani.
- Pentru **ajutorul pentru familia cu copii**, nivelul maxim al venitului net ajustat este 700 lei/membru de familie.

Pentru detalii referitoare la stabilirea cuantumului VMI, este necesară consultarea Normelor metodologice (HG 1154/2022).

Ce documente sunt necesare pentru a solicita VMI?

Documentele necesare pentru a solicita VMI pot varia în funcție de situație. În general, solicitanții de VMI vor avea nevoie de următoarele documente:

- Formularul standard de cerere VMI, care conține date privind solicitantul și date privind componența familiei;
- Declarație pe propria răspundere;
- Actul de identitate al solicitantului și al membrilor familiei;
- Adeverințe de venit pentru toate sursele de venit ale familiei;
- Certificat de naștere pentru fiecare copil;
- Certificatul de deces pentru oricare membru decedat al familiei;
- Dovada școlarizării pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 3 și 16 ani;
- Angajamentul de plată (pentru situațiile în care se pot constata drepturi acordate necuvenit);
- Alte documente specifice situației beneficiarului.

Care este procesul de acordare a VMI?

Pasul 1. Informarea/consilierea privind programul VMI

Informare și consiliere directă a solicitanților de VMI.

Postarea listei cu documente necesare pe pagina web și la sediul primăriei.

Pasul 2. Verificarea îndeplinirii condițiilor referitoare la venituri anterior depunerii cererii

Stabilirea dimensiunii familiei.

Calcularea venitului net ajustat/membru de familie, în baza veniturilor nete totale lunare obținute de persoana singură/membrii familiei.

Pasul 3. Stabilirea reprezentantului familiei

Personalul SPAS informează solicitanții/potențialii beneficiari ai dreptului cu privire la necesitatea de a decide cine este reprezentantul familiei care va avea calitatea de titular al dreptului.

Dacă soții/partenerii nu se înțeleg, aceștia se adresează autorității tutelare și solicită desemnarea reprezentantului familiei.

Pasul 4. Pregătirea documentației necesare pentru solicitarea acordării VMI

Formularul standard de cerere și declarația pe proprie răspundere (Anexa 1 la Normele metodologice).

Angajament de plată pentru situațiile în care se pot constata drepturi acordate necuvenit. (Anexa 8 la Normele metodologice)

Documente doveditoare (conform listei comunicate de primărie).

Pasul 5. Completarea cererii

Se completează pe suport de hârtie sau pe suport electronic (formularele postate pe site-ul primăriei/SPAS). Dacă este nevoie, personalul SPAS ajută titularul dreptului să finalizeze cererea completată de acesta pe suport de hârtie.

În cazul persoanelor care, din motive obiective, nu știu sau nu pot să completeze cererea, personalul SPAS completează formularele de cerere și angajament de plată direct în aplicația IT, împreună cu titularul dreptului, le printează și le prezintă acestuia pentru semnătură.

În cazul solicitanților de VMI nedepasabili, personalul SPAS asigură sprijin pentru completarea documentelor din dosarul VMI la domiciliul acestora.

Pasul 6. Depunerea „dosarului VMI” la primărie

Reprezentantul familiei/titularul dreptului poate transmite online documentele care compun dosarul VMI la adresa electronică dedicată, indicată de primărie/SPAS.

Documentele pot fi depuse la sediul SPAS al primăriei în a cărei rață teritorială solicitantul își are domiciliul/reședința și primește un număr/cod de înregistrare.

Pasul 7. Dispoziția primarului

După prelucrarea dosarului VMI, titularul dreptului va primi, prin poștă sau prin poșta electronică dispoziția primarului privind aprobarea sau respingerea acordării dreptului.

Pasul 8. Decizia de plată (în cazul aprobării VMI)

În cazul aprobării VMI, titularul dreptului va primi decizia de plată emisă de directorul executiv al AJPIIS, care va conține cuantumul VMI, defalcat pe componente.

Veniturile nete lunare

Veniturile medii nete lunare se constituie din toate veniturile pe care membrii familiei le-au realizat în luna anterioară depunerii cererii, impozabile sau neimpozabile, **inclusiv**:

- Cele care provin din drepturi de asigurări sociale de stat, drepturi stabilite prin legi speciale; plătite prin casele de pensii județene, respectiv a municipiului București sau prin casele sectoriale de pensii, asigurări de șomaj, asigurări sociale de sănătate;
- Indemnizații, alocații și ajutoare cu caracter permanent, indiferent de bugetul din care se suportă,
- Obligații legale de întreținere și alte creanțe legale, cu excepția celor prevăzute la art. 10 alin. (2) din lege. Veniturile nete lunare includ veniturile obținute din activități agricole.

La stabilirea veniturilor nete lunare ale persoanei/familiei NU se iau în calcul următoarele venituri:

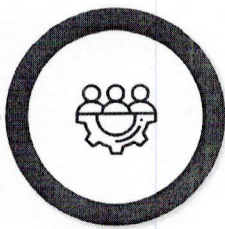
- A. Sumele de prestații sociale pentru protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap;
- B. Alocația de stat pentru copii;
- C. Sumele acordate ca burse sau alte forme de sprijin financiar destinate exclusiv pentru susținerea educației preșcolare, elevilor și studenților, prin programe ale Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice, altor instituții publice și private, inclusiv organizații neguvernamentale;
- D. Sumele primite din activitatea desfășurată ca zilier, precum și cele obținute în calitate de prestator casnic;
- E. Sumele primite de persoanele apte de muncă din familie ca urmare a participării la programe de formare profesională organizate în condițiile legii, dacă acestea nu au titlu de venituri salariale;
- F. Sumele primite ocazional din partea unor persoane fizice ori juridice, precum și sumele cu titlu de ajutor de urgență primite de la bugetul de stat sau local.
- G. Stimulentul educațional privind stimularea participării în învățământul preșcolar a copiilor provenind din familii defavorizate sub formă de tichet social pentru stimularea participării în învățământul preșcolar a copiilor proveniți din familii defavorizate;
- H. Sumele ocazionale acordate de la bugetul de stat sau bugetele locale cu caracter de despăgubiri ori sprijin financiar pentru situații excepționale;
- I. Ajutorul pentru încălzirea locuinței și suplimentul pentru energie;
- J. Indemnizația lunară de hrană privind măsurile de prevenire a răspândirii maladiei SIDA în România și de protecție a persoanelor infectate cu HIV sau bolnave de SIDA și indemnizația lunară de hrană privind măsurile de control al tuberculozei;
- K. Sumele primite cu titlu de sprijin, asigurate din bugetul de stat sau fonduri nerambursabile, acordate în baza legii sau în baza programelor operaționale aprobate.

Măsurile complementare VMI

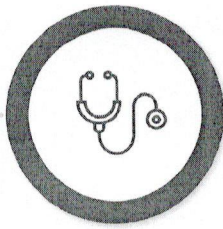
În funcție de nevoile familiei/persoanei singure, venitul minim de incluziune este însoțit de alte măsuri de asistență socială complementare, acordate în bani și/sau în natură:

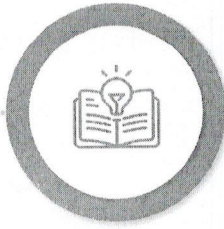
Măsuri suport
în domeniul
Serviciilor

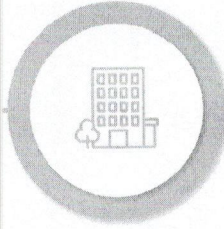
Măsuri suport
în domeniul
Ocupării

Măsuri suport
în domeniul
Sănătății

Măsuri suport
în domeniul
Educației

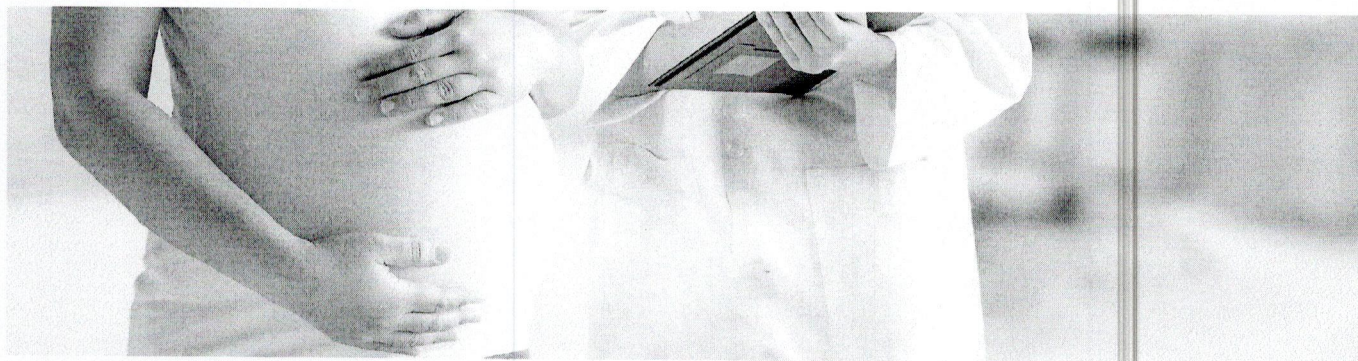
Măsuri suport
în domeniul
Locuirii

1. Măsuri suport în domeniul Serviciilor Sociale

- Solicitanții de VMI sunt înregistrați din oficiu ca solicitanți de servicii sociale;
- Fiecărei persoane sau, după caz, familii beneficiare de VMI i se întocmește un plan de intervenție cu drepturile și beneficiile de asistență socială;
- Solicitanții de VMI vor beneficia de acțiuni pentru prevenirea și combaterea sărăciei și excluziunii sociale.

2. Măsuri suport în domeniul Ocupării Forței de Muncă

- Persoanele apte de muncă din familiile beneficiare de VMI beneficiază gratuit de:
 - » servicii de formare/reconversie profesională și măsuri de stimulare a ocupării;
 - » sprijin pentru transport în valoare de 50 lei/lună, în cazul în care sunt nevoite să se deplaseze la o distanță mai mare de 5 km de localitate de domiciliu sau reședință;
 - » măsuri de ocupare temporară pentru executarea de acțiuni și lucrări de interes local pentru comunitățile locale;
 - » posibilitatea angajării în întreprinderile sociale sau întreprinderile sociale de inserție.
- Persoanele apte de muncă beneficiare de VMI care se angajează cu contract individual de muncă sau în baza unui raport de serviciu, pentru o perioadă de cel puțin 24 de luni consecutive, au dreptul la ajutor de incluziune pe o perioadă de 6 luni după data angajării;
- Persoanele beneficiare de VMI care obțin venituri din muncă au acces la măsurile de stimulare a ocupării și la serviciile de formare - reconversie profesională.
- În situația în care unul sau mai mulți membri ai familiei realizează venituri în baza unui contract individual de muncă, raport de serviciu sau a altei forme legale de angajare sau membrii familiei desfășoară activități independente ori agricole, 50% din totalitatea acestora, dar nu mai mult de 500 de lei/familie, nu se iau în calcul la stabilirea veniturilor nete lunare ale familiei.

3. Măsuri suport în domeniul Sănătății

- Solicitanții de VMI, componenta ajutor de incluziune au calitatea de asigurați în sistemul asigurărilor sociale de sănătate, fără plata contribuției de asigurări sociale de sănătate;
- Solicitanții de VMI au acces gratuit la acțiunile autorităților publice locale de informare și de educație a populației privind:
 - » sănătatea copilului și a gravidei, îngrijirea copilului, igienă personală, planificare familială;
 - » profilaxia bolilor transmisibile, adoptarea unui stil de viață sănătos.
- Solicitanții de VMI, componenta ajutor de incluziune pot solicita APL acordarea de ajutoare comunitare, în bani sau în natură, pentru facilitarea accesului la asistență medicală.

4. Măsuri suport în domeniul Educației

(pentru solicitanții de VMI, componenta ajutor de incluziune)

- Persoanele apte de muncă, care nu au un nivel de educație școlară sau cunoștințele necesare au dreptul dar și obligația de a parcurge cursurile programului educațional „A doua șansă” (reglementat prin ordin al ministrului educației);
- Persoanele apte de muncă care urmează cursurile programului educațional „A doua șansă” au dreptul la decontarea cheltuielilor de deplasare;
- Elevii care urmează învățământul cu frecvență, proveniți din familii beneficiare VMI, au dreptul la bursă de ajutor social, precum și la alte măsuri de suport din domeniul educației.

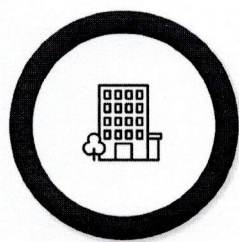
Dreptul la bursa de ajutor social și la alte măsuri de suport prevăzute de lege, se acordă în baza deciziei de stabilire a dreptului la ajutor de incluziune a familiei elevului.

5. Măsuri suport în domeniul Locuirii

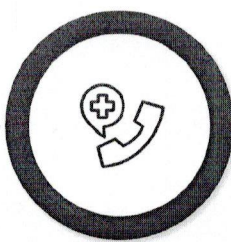
- Solicitanții de VMI, componenta ajutor de incluziune au dreptul la ajutoare materiale și financiare destinate reabilitării locuinței sau pentru o construcție nouă, acordate din bugetele APL, în baza hotărârilor consiliilor locale;
- Solicitanții de VMI, componenta ajutor de incluziune au acces cu prioritate la locuință și la serviciile publice de strictă necesitate disponibile pe raza unității administrativ-teritoriale;
- Solicitanții de VMI, componenta ajutor de incluziune au acces la programele de subvenționare a costurilor reprezentate de chirii, realizate de către APL, în condițiile legii.

Drepturi complementare VMI

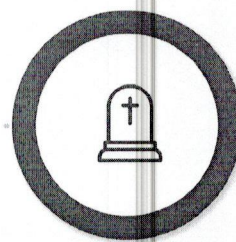
În funcție de nevoile familiei/persoanei singure, venitul minim de incluziune este însoțit de alte drepturi complementare, plătite de la bugetul de stat sau după caz, din bugetul local:

Asigurarea
obligatorie
pentru locuință

Ajutoarele de urgență
(de la bugetul de stat
și de la bugetul local)

Ajutorul
pentru
înmormântare

Asigurarea obligatorie pentru Locuință

- Acoperire: asigurare obligatorie împotriva cutremurelor, alunecărilor de teren sau inundațiilor;
- Se acordă pentru locuințele aflate în proprietatea persoanelor singure și familiilor beneficiare de VMI, componenta de ajutor de incluziune;
- Se acordă de MMJS și se plătește de ANPIS direct în contul PAID;
- PAID va emite polițele de asigurare aferente acestora, pe baza listei cuprinzând persoanele beneficiare de ajutor de incluziune comunicate de către primării în format electronic;
- Contractul de asigurare obligatorie a locuințelor este valabil pe o perioadă de 12 luni, cu începere în ziua următoare celei în care agențiile teritoriale virează sumele în contul PAID;
- În situația în care dreptul la ajutorul de incluziune încetează înainte de recuperarea integrală a sumelor reprezentând prima de asigurare, familia/persoana singură care a beneficiat de ajutorul de incluziune are obligația de a achita AJPIIS diferența rămasă.

Ajutoarele de urgență de la Bugetul de Stat

- Guvernul, la propunerea MMSS, poate acorda ajutoare de urgență, în bani sau în natură, familiilor sau persoanelor care se află în situații de necesitate cauzate de calamități naturale, incendii, accidente, epidemii, epizootii, precum și pentru alte situații deosebite determinate de starea de sănătate ori alte cauze care pot conduce la apariția sau sporirea riscului de excluziune socială;
- Ajutoarele de urgență de la bugetul de stat se aprobă nominal prin HG; ele sunt stabilite pe baza unor criterii bine definite, în funcție de situația pentru care se solicită;
- Pentru a beneficia de ajutor, un membru al familiei (sau persoana singură după caz) va depune o cerere și o declarație pe propria răspundere, însoțite de documente doveditoare;
- Pentru situațiile deosebite determinate de starea de sănătate ori alte cauze care pot conduce la apariția sau sporirea riscului de excluziune socială, ajutoarele pot fi acordate periodic, însă nu mai mult de o singură dată într-o perioadă de 12 luni.

Ajutoarele de urgență de la Bugetul Local

- Familiile și persoanele singure pot beneficia atât de ajutoare de urgență acordate din bugetul de stat cât și de cele acordate din bugetele locale.
- Tipuri de ajutoare:
 - » ajutoare de urgență pentru beneficiarii și situațiile pentru care se acordă ajutoarele de urgență susținute din bugetul de stat;
 - » ajutoare comunitare, în bani și/sau în natură, destinate persoanelor singure și familiilor aflate în situații de dificultate, pe baza nevoilor identificate prin anchetă socială.
- Primarul poate acorda ajutoare de urgență familiilor sau persoanelor singure aflate în situații de necesitate datorate calamităților naturale, incendiilor, accidentelor, precum și pentru alte situații deosebite stabilite prin hotărâre a consiliului local;
- Ajutoarele se acordă pe baza cererii și declarației pe propria răspundere a unui membru al familiei/ persoanei singure, cu prezentarea documentelor doveditoare. Plata se acordă prin dispoziție a primarului.

Ajutorul pentru Învmormântare

- În cazul decesului unei persoane din familia beneficiară de VMI care include **componenta de ajutor de incluziune**, primarii pot dispune acordarea unui ajutor financiar pentru cheltuielile de învmormântare;
- Ajutorul se suportă din bugetul local și se acordă unei singure persoane care poate fi, după caz, soțul/soția supraviețuitor/supraviețuitoare, copilul, părintele, tutorele, curatorul, moștenitorul în condițiile dreptului comun sau, în lipsa acestuia, persoana care dovedește că a suportat cheltuielile cu învmormântarea;
- Ajutorul pentru învmormântare se acordă pe bază de cerere însoțită de documente doveditoare (în copie);
- Cererea și actele doveditoare se înregistrează la primăria comunei, orașului, municipiului sau, după caz, a sectorului municipiului București unde familia din care a făcut parte persoana decedată sau, după caz, persoana singură decedată a beneficiat de VMI.

Cum să comunicați cu solicitanții de VMI și ASF?

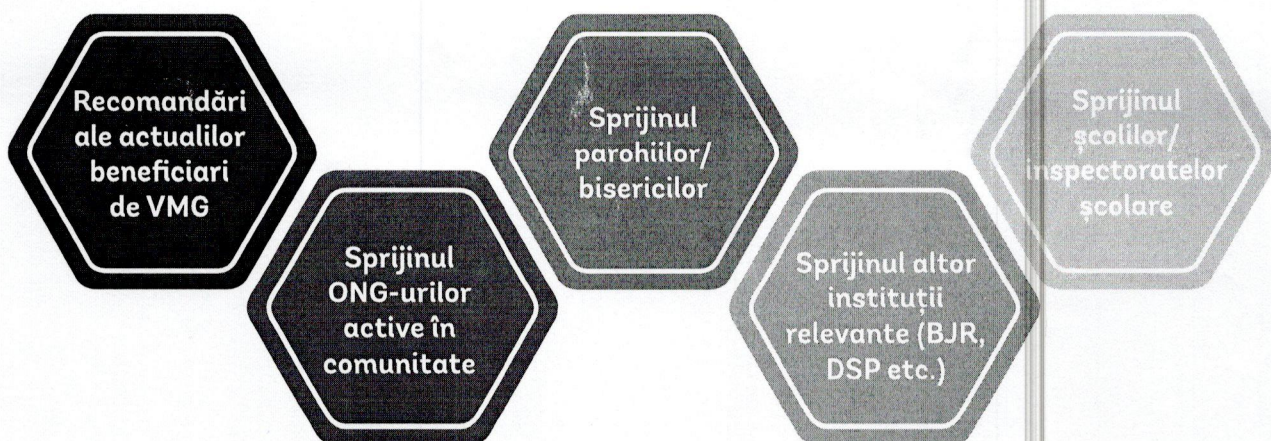
Comunicarea cu actualii beneficiari de VMG

- Informarea directă a actualilor beneficiari de VMG cu privire la etapele și documentele necesare pentru înregistrarea ca solicitanți de VMI (până la 31.12.2023).

Comunicarea cu noi/potențiali solicitanți

- Identificarea de noi posibili beneficiari de VMI în comunități;
- Informarea acestora cu privire la pașii necesari pentru obținerea dreptului VMI.

Repere pentru identificarea și informarea unor potențiali solicitanți de VMI

Ce alte documente puteți consulta?

